

Fem snabba frågor om nötfritt i skolan

Enkätundersökning genomförd av Unga Allergiker och Astma- och Allergiförbundet i januari 2019

Sammanfattning

En enkätundersökning genomfördes av Unga Allergiker och Astma- och Allergiförbundet i januari 2019. 702 personer i alla åldrar från hela landet besvarade enkäterna. Grupperna som svarade var personal och elever med och utan allergi mot jordnötter och nötter samt föräldrar till barn med och utan denna allergi. Av de svarande uppger en majoritet att de har nötfritt på sin skola i dagsläget. I fritextsvaren framkommer att nötfritt i skolan ibland inte efterlevs.

Av de svarande är det en majoritet som anser att en rekommendation om nötfritt är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv och hälften anser att en rekommendation borde vara en del av skolans likabehandlingsplan. Här framgår att endast drygt 5 procent anser att en rekommendation om nötfritt känns begränsande eller att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser. Av de svarande är det 42 procent som har uppgett att de vill ha en rekommendation, att jämföra med att det endast är 3 procent som anser att en rekommendation om nötfritt inte behövs.

Vid undersökning av de olika svarsgruppernas åsikter framkommer att svaren i stort påminner om varandra. Inom alla grupper har de flesta uppgett att de vill ha en rekommendation, att en rekommendation är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv och att en rekommendation borde vara en del av skolans likabehandlingsplan. Ett mindre antal personer inom samtliga grupper har angett att en rekommendation är begränsande, att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser eller att det inte behövs.

Bakgrund

Uppskattningsvis har omkring hälften av landets skolor infört nötfritt, som är en uppmaning till personal, föräldrar och elever att inte köpa in eller ta med jordnötter och nötter till skolan. I de flesta fall tas ett sådant beslut av kommunen. I vissa fall har beslutet tagits endast om den mat som serveras på skolan och i många fall har beslut tagits om att hela skolans område ska vara fritt från jordnötter/nötter. Både Unga Allergiker och Astma- och Allergiförbundet har uppfattat att det har varit otydligt ifall det har upplevts som en trygghet med nötfritt på landets skolor eller om nötfritt eventuellt har skapat en större oro hos personal, föräldrar och elever. Det har inte funnits något kunskapsunderlag på området som pekat åt ena eller andra hållet. Därför har denna enkätundersökning genomförts. Ett huvudsyfte med denna undersökning är att få fram från relevanta grupper hur de ställer sig till nötfritt i skolan samt vilka synpunkter de har på detta.

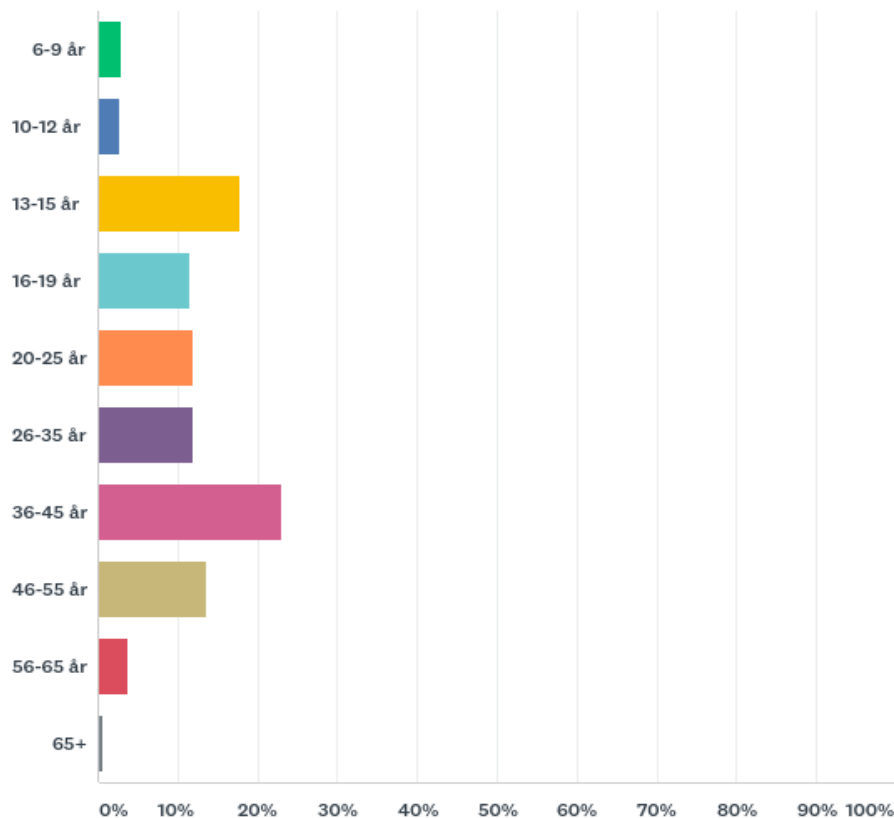
Metodbeskrivning

En enkätundersökning utformad av Unga Allergiker och Astma- och Allergiförbundet låg ute på enkätverktyget SurveyMonkey under tidsperioden 2019-01-02 t.o.m. 2019-01-24. En länk till enkäten spreds i flera kanaler hos Unga Allergiker och Astma- och Allergiförbundet samt även i ett brev till landets rektorer. Personer från samtliga grupper svarade på enkäten (se Q3), med en total svarsfrekvens av 706 personer från hela landet (varav 702 personer med ett fullständigt svar). Personer från 108 olika kommuner besvarade enkäten, med en bra spridning från hela landet (visas ej). Genom att inkludera personal, föräldrar och elever både med och utan allergi mot jordnötter/nötter samt att hämta in synpunkter från skolor från hela landet blir undersökningen representativ för en bred grupp av personer över hela landet.

Resultat

I resultatdelen presenteras först svaren på frågorna i både diagram- och tabellform. Sedan presenteras svaren på fråga Q5 även för de olika grupperna. Sist presenteras några fritextsvar.

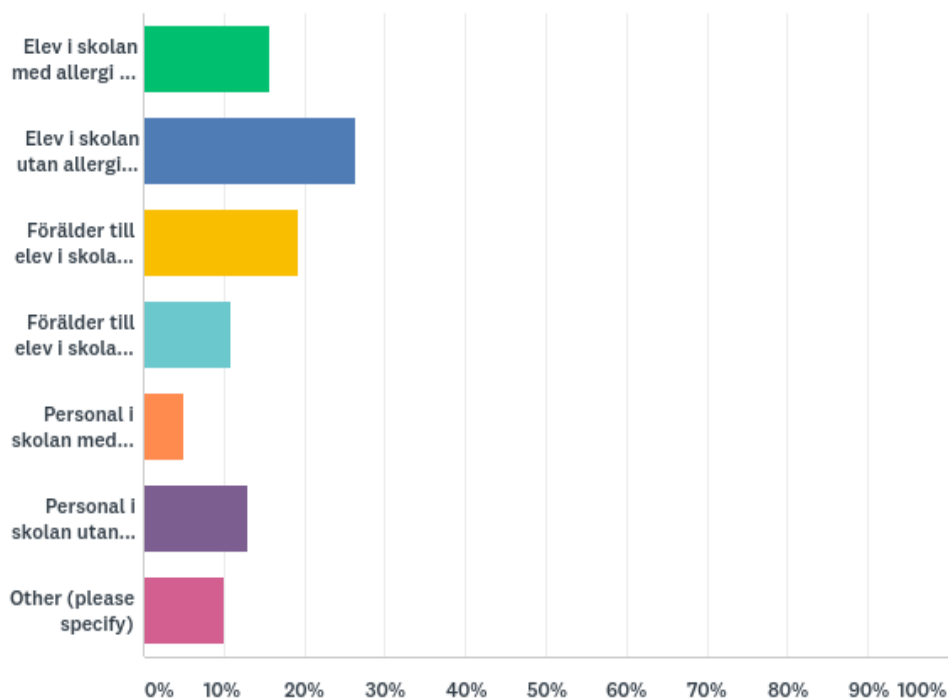
Q2 Hur gammal är du?

Ålder	Procent	Svar
6-9	3	21
10-12	3	19
13-15	18	125
16-19	12	81
20-25	12	84
26-35	12	83
36-45	23	161
46-55	14	96
56-65	4	27
65+	1	5
Totalt	100	702

Svarande inom alla åldersgrupper (6-65+ år) finns representerade. Den största åldersgruppen är 36-45 år, denna grupp utgör 23 procent. Den näst största åldersgruppen, 13-15 år, utgör drygt 18 procent. Minst andel svarande finns inom de yngsta åldersgrupperna (6-9 och 10-12 år) och de äldsta åldersgrupperna (56-65 och 65+ år). Åldersgrupperna 16-19, 20-25, 26-35 och 46-55 år har en jämn fördelning på mellan 12 till 14 procent per åldersgrupp.

Q3 Markera det alternativ som passar bäst på dig som person

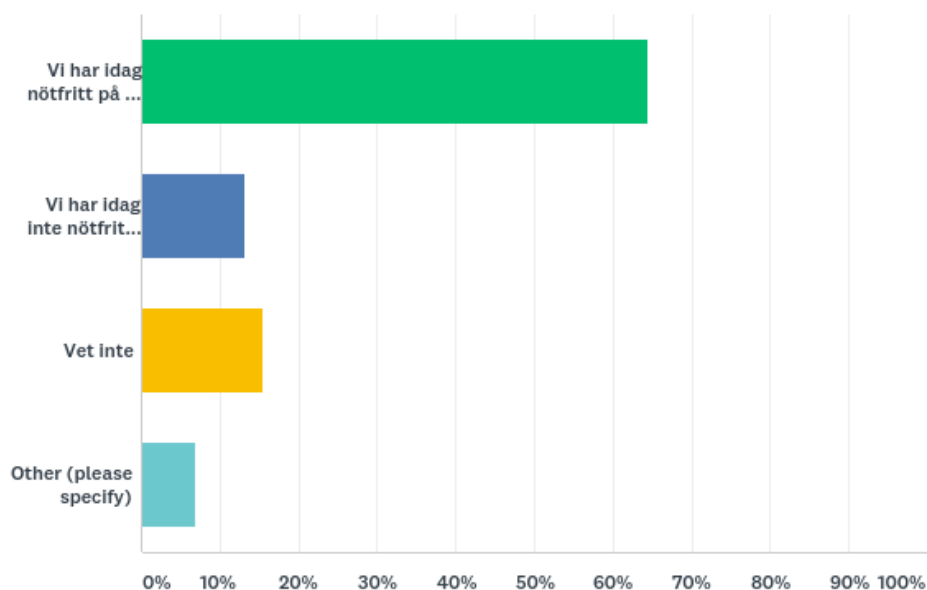
Grupp	Procent	Svar
Elev i skolan med allergi mot nötter och jordnötter	16	113
Elev i skolan utan allergi mot nötter och jordnötter	26	185
Förälder till elev i skolan med allergi mot nötter och jordnötter	19	136
Förälder till elev i skolan utan allergi mot nötter och jordnötter	11	76
Personal i skolan med allergi mot nötter och jordnötter	5	36
Personal i skolan utan allergi mot nötter och jordnötter	13	91
Annat	10	70
Totalt	100	707

I enkätundersökningen har vi fått svar från sju olika grupper: personal, föräldrar och elever både med och utan allergi mot jordnötter/nötter samt gruppen "annat". De sju olika grupperna representeras av mellan 5 och 26 procent av de tillfrågade. Elever utan egen allergi och föräldrar av båda kategorier representerar flest svar på enkäten. Personal i skolan med egen allergi och "annat" representerar de lägsta procentsatserna av de grupper som besvarat enkäten. Omkring 50 procent av de som besvarat enkäten har ingen egen allergi mot jordnötter och nötter, medan cirka 40 procent har egen allergi och 10 procent tillhör övriga. I rapporten presenteras dels svaren från samtliga grupper tillsammans samt svaren på fråga Q5 om vad de anser om nötfritt för grupperna var för sig.

Enkäten riktade sig till tre målgrupper med koppling till skolvärlden; elever, vårdnadshavare och personal. Vid en rekommendation om nötfritt i skolan skulle alla dessa grupper påverkas och därav är det betydelsefullt att se hur de ställer sig till frågan. Målgrupperna har även delats in i två undergrupper beroende på om personalen och eleverna har egen nöt- eller jordnötsallergi eller inte samt om föräldrarna har ett barn med eller utan denna allergi. Det är även viktigt att kunna separera dessa för att få en mer nyanserad bild, vilket vi gjort för fråga Q5 senare i resultatdelen.

Utöver huvudmålgrupperna fanns även ett ytterligare svarsalternativ "*annat*" följt av en kommentarruta. Detta för att alla som valde att besvara enkäten skulle ha möjlighet att dela med sig av sina åsikter. 10 procent har valt detta svarsalternativ och bland annat uppgett att de är universitetsstudenter, pensionerade lärare eller mor-/farföräldrar. Vi har valt att inkludera även denna grupp i resultatet då de har en koppling till skolvärlden och någon typ av erfarenhet på detta område.

Q4 Hur ser det ut på er skola idag gällande nötter och jordnötter?

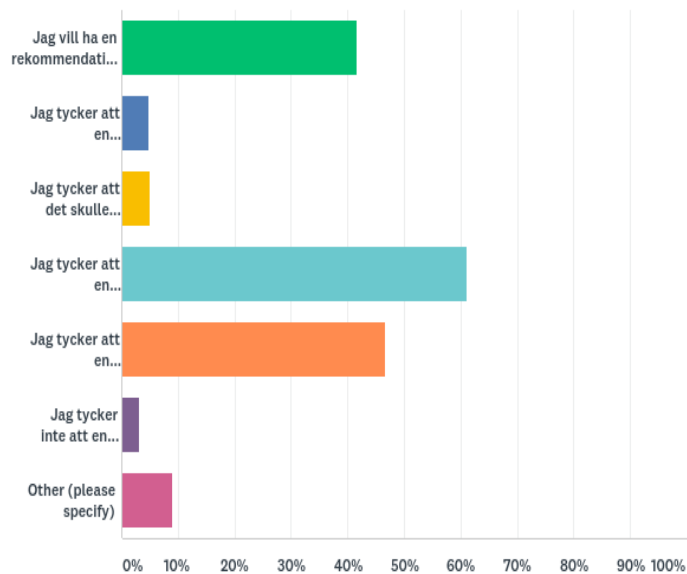

Skolan i dagsläget	Procent	Svar
Vi har idag nötfritt på vår skola	65	455
Vi har idag inte nötfritt på vår skola	13	92
Vet inte	15	109
Annat	7	48
Totalt	100	704

Av de svarande uppger en majoritet att de har nötfritt på sin skola i dagsläget. 13 procent uppger att de inte har nötfritt i skolan och 15 procent vet inte hur det ser ut kring nötfritt i skolan. I fritextsvaren framkommer det att nötfritt i skolan ibland inte efterlevs. Några svarande påpekar att nötter fortfarande förekommer i lärarrummen eller att elever/föräldrar tar med sig fika och liknande med nötter hemifrån, trots beslut om nötfritt. Några kommentarer från fritextsvaren:

- *Vi har skyltar i skolan om att det är en nöt- och jordnötsfri skola. Trots det har jag flera gånger varit tvungen att säga till då det funnits godis/kakor med nötter i personalrummet.*
- *Det är nötfritt, men det följs inte då personalen äter tårter med nötter.*
- *Nötfritt i skolmatsalen men vid klassfika i skolan missas detta jämt av föräldrar...*
- *Skolan påstår sig vara nötfri men ingen info till varken föräldrar eller elever om det.*

Q5 Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skolan? Du kan kryssa i flera alternativ.

Åsikter (sammanvägda)	Procent	Svar
Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan	42	294
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan känns begränsande	5	34
Jag tycker att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser i skolan	5	35
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv	61	429
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan	46	327
Jag tycker inte att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs	3	22
Annat	9	63
Totalt	171	704

I diagrammet ovan presenteras de sammanvägda svaren för alla grupper. Deltagarna har fått möjlighet att svara på flera av alternativen varför den sammanlagda svarsfrekvensen för frågorna ligger på långt över 100 procent. Samma förklaring föreligger vid uppdelning av fråga Q5 efter olika svarsgrupper längre ner i resultatdelen. Av de svarande är det en majoritet som anser att en rekommendation om nötfritt är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv och 46 procent anser att en rekommendation borde vara en del av skolans likabehandlingsplan. Här framgår att endast 5 procent anser att en rekommendation om nötfritt känns begränsande eller att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser. Av de svarande är det 42 procent som har uppgett att de vill ha en rekommendation, att jämföra med att det endast är 3 procent som anser att en rekommendation om nötfritt inte behövs.

I fritextsvaren framkommer kritik mot en rekommendation om nötfritt eftersom de som svarat inte tycker att det är tillräckligt tvingande. De skulle hellre se en hårdare reglering i form av en lag eller ett förbud. Bland fritextsvaren går det att läsa:

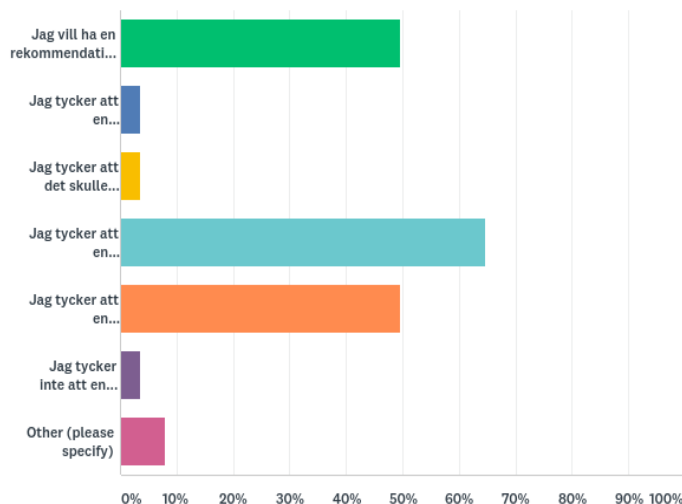
- *Skolan borde vara helt nötfri. Rekommendation är inte tillräckligt tvingande.*
- *Jag tycker inte att det ska ses som en rekommendation utan som ett beslut, en regel. Låter otroligt fel i mina öron att "vi rekommenderar att du inte har med jordnötter för att det finns elever som kan dö av det, men du gör själv som du vill"...?*
- *Vi har nötförbud, det räcker inte bara med en rekommendation.*
- *I vår kommuns kostpolitiska program står det att inga nötter eller jordnötter får förekomma i skolans lokaler. Det gäller både under skol- och kvällstid och även om lokalerna hyrs ut. Perfekt!*
- *Jag tycker som personal att det underlättar för mig att ta mitt ansvar.*

Vid undersökning av de olika svarsgruppernas åsikter framkommer att svaren i stort påminner om varandra. Inom alla grupper har de flesta uppgett att de vill ha en rekommendation, att en rekommendation är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv och att en rekommendation borde vara en del av skolans likabehandlingsplan. Ett mindre antal personer inom samtliga grupper har angett att en rekommendation är begränsande, att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser eller att det inte behövs. Bland personal i skolan med eller utan allergi har exempelvis endast 2 av 126 svarande uppgett att de inte tycker att en rekommendation om nötfritt behövs.

Det finns dock vissa skillnader mellan de olika svarsgrupperna, vilka vi redovisar nedan. Skillnaderna är tydligast mellan de svarande som inte har allergi (eller barn med allergi) och de svarande som har en egen allergi (eller barn med allergi). En större andel av personal med egen allergi, föräldrar till elever med allergi och elever med allergi tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan jämfört med grupperna utan allergi. En majoritet av de svarande i alla grupper tycker dock att det är viktigt med en rekommendation om nötfritt ur ett trygghetsperspektiv. Det är få svarande som anser att en rekommendation är begränsande eller att en rekommendation inte behövs. Svar från de enskilda grupperna på fråga Q5 kan ses nedan.

GRUPP: ELEVER I SKOLAN MED ALLERGI MOT NÖTTER OCH JORDNÖTTER

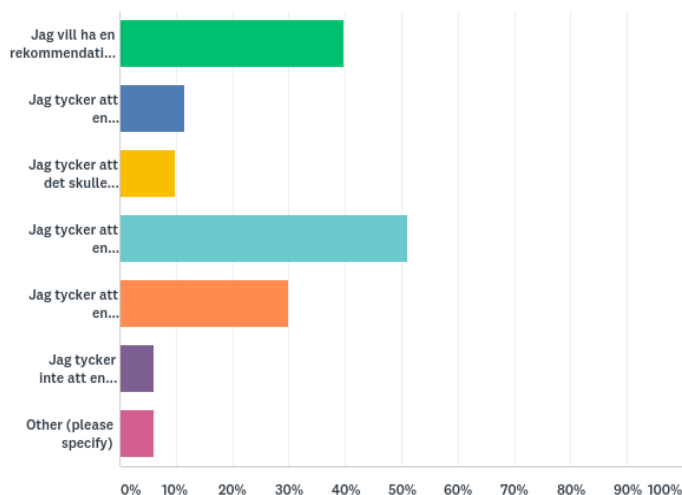
Q5 Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skolan? Du kan kryssa i flera alternativ.

Åsikter (elev i skolan med allergi mot nötter och jordnötter)	Procent	Svar
Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan	50	56
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan känns begränsande	4	4
Jag tycker att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser i skolan	4	4
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv	65	73
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan	50	56
Jag tycker inte att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs	4	4
Annat	8	9
Totalt	185	113

GRUPP: ELEVER I SKOLAN UTAN ALLERGI MOT NÖTTER OCH JORDNÖTTER

Q5 Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skolan? Du kan kryssa i flera alternativ.

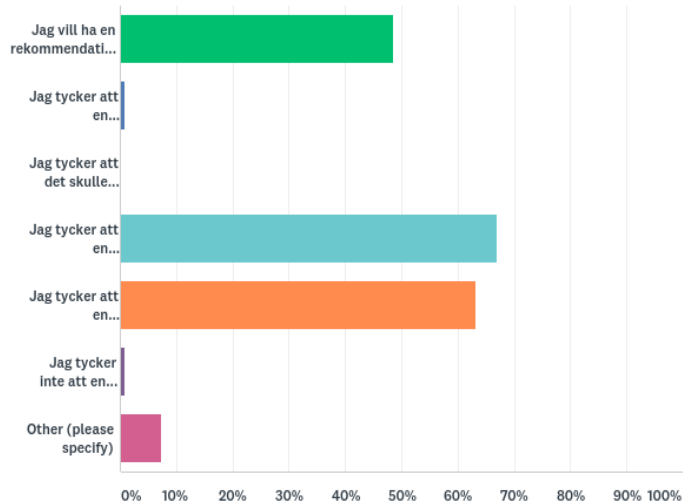

Åsikter (elev i skolan utan allergi mot nötter och jordnötter)	Procent	Svar
Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan	40	73
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan känns begränsande	11	21
Jag tycker att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser i skolan	10	18
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv	51	94
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan	30	55
Jag tycker inte att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs	6	11
Annat	6	11
Totalt	154	184

Jämförelsevis vill en majoritet av eleverna, både med och utan allergi, ha en rekommendation om nötfritt. En majoritet tycker även att det är viktigt ur ett trygghetsperspektiv, även om fler tycker detta i gruppen med egen allergi. I båda grupper är det endast ett fåtal personer som tycker att en rekommendation om nötfritt inte behövs.

GRUPP: FÖRÄLDRAR TILL ELEV MED ALLERGI MOT NÖTTER/JORDNÖTTER

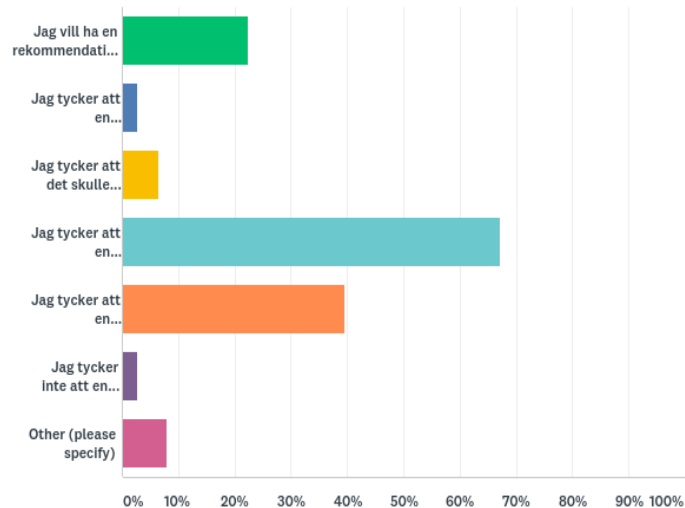
Q5 Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skolan? Du kan kryssa i flera alternativ.

Åsikter (förälder till elev i skolan med allergi mot nötter och jordnötter)	Procent	Svar
Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan	49	66
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan känns begränsande	1	1
Jag tycker att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser i skolan	0	0
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv	67	91
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan	63	86
Jag tycker inte att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs	1	1
Annat	7	10
Totalt	188	136

GRUPP: FÖRÄLDRAR TILL ELEV UTAN ALLERGI MOT NÖTTER/JORDNÖTTER

Q5 Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skolan? Du kan kryssa i flera alternativ.

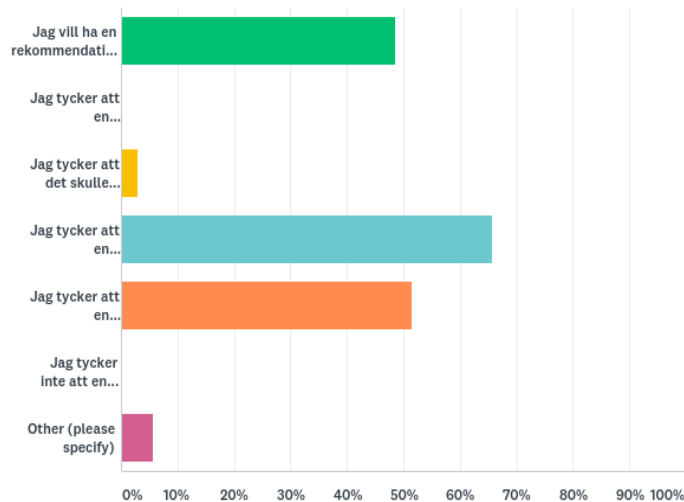

Åsikter (förälder till elev i skolan utan allergi mot nötter och jordnötter)	Procent	Svar
Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan	22	17
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan känns begränsande	3	2
Jag tycker att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser i skolan	7	5
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv	67	51
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan	39	30
Jag tycker inte att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs	3	2
Annat	8	6
Totalt	149	76

En majoritet av föräldrarna, både med och utan barn med allergi mot jordnötter/nötter tycker att en rekommendation om nötfritt är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv. Det är dock en lägre andel av föräldrar utan barn med allergi som vill ha en rekommendation om nötfritt eller som tycker att nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan. Det är endast ett fåtal personer i båda grupper som inte tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs.

GRUPP: PERSONAL I SKOLAN MED ALLERGI MOT NÖTTER/JORDNÖTTER

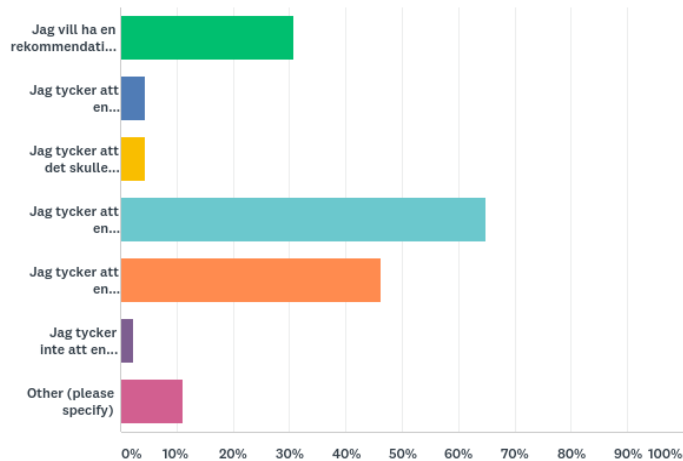
Q5 Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skolan? Du kan kryssa i flera alternativ.

Åsikter (personal i skolan med allergi mot nötter och jordnötter)	Procent	Svar
Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan	49	17
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan känns begränsande	0	0
Jag tycker att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser i skolan	3	1
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv	66	23
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan	51	18
Jag tycker inte att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs	0	0
Annat	6	2
Totalt	175	35

GRUPP: PERSONAL I SKOLAN UTAN ALLERGI MOT NÖTTER/JORDNÖTTER

Q5 Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skolan? Du kan kryssa i flera alternativ.

Åsikter (personal i skolan utan allergi mot nötter och jordnötter)	Procent	Svar
Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan	31	28
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan känns begränsande	4	4
Jag tycker att det skulle räcka med en rekommendation vid vissa platser i skolan	4	4
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv	65	59
Jag tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan	46	42
Jag tycker inte att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs	2	2
Annat	11	10
Totalt	162	91

Även vid jämförelse av personal med och utan egen allergi mot jordnötter och nötter är skillnaden små mellan grupperna. Det är några färre i gruppen utan egen allergi som vill ha en rekommendation om nötfritt medan däremot en något större andel av personal utan egen allergi tycker att nötfritt är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv än i gruppen med egen allergi. I båda grupperna tycker i stort sett ingen att en rekommendation om nötfritt inte behövs.

Q6. Synpunkter/övrigt runt nötfritt på skolan

Vi har fått in 272 svar på Q6 vilket kommer vara värdefullt i vårt kommande arbete med denna fråga. Nedan presenteras ett utdrag som illustrerar vanligt förekommande åsikter bland dessa svar:

- *Nötförbud fungerar bra i skolan*
- *Jag tycker att det är självklart att det ska vara nötfritt på skolor för att de som är allergiska ska kunna känna sig trygga. Det ligger en hel del ångest i att vara allergisk mot jordnötter!*
- *Alla ska kunna gå till skolan utan att må dåligt.*
- *Jag kan tänka mig att ett nötförbud kan ge vissa restriktioner i början, men att det sedan blir självklart. Det är viktigt att föräldrar, fritids och andra som bjuder på fika eller tar med hembakat också känner till det.*
- *Alla i och kring skolan (personal, föräldrar, elever) behöver få information och öka sin kunskap och medvetenhet om allergier och vilken påverkan det kan ge för den enskilde.*
- *Jag är väldigt orolig som förälder när dottern är i skolan, speciellt när de har fikatilfällen och föräldrar måste ta med mat, eftersom nötfritt policy inte följs då och personal inte vet hur de ska reagera vid en svår allergisk reaktion.*
- *Det är en fråga om likabehandling. Alla har rätt till en trygg skolgång.*
- *Det är så otroligt svårt att få folk att fatta hur farligt det är med nötter.*
- *Minimera risken genom att inte ha nötter och jordnötter i skolan. De som tål kan äta nötter och jordnötter vid andra tillfällen.*
- *Ger trygghet och minskar risken för kontamination.*
- *Att okunskap hos personal och elever ställer till det för nötallergiker.*
- *Vi har policy om nötfritt men personal anser inte alltid att det inkluderar personalrummet.*
- *Skolan ansvarar för elevernas säkerhet under skoldagen. Att ha nötfritt minskar behovet av "uppsikt" över allergiska elever då man förebygger risksituationer, dvs det är en resursbesparing.*
- *Jordnöt- och nötfritt är en trygghetsaspekt för både elev och förälder.*

Slutsatser och diskussion

Omkring 700 personer ute på landets skolor har svarat på frågorna om nötfritt i skolan. Skolpersonal inklusive rektorer/skolledning och elever med respektive utan allergi mot jordnötter och nötter samt föräldrar med eller utan barn med allergi har besvarat frågorna. Dessutom gruppen "annat" som innefattar personer som har haft anknytning till skolan samt som har erfarenheter på området. Personer från skolor i hela landet har besvarat frågorna, med en god spridning över landet och en god spridning i alla åldrar från 6 till över 65 år.

De olika grupperna representeras vardera av mellan 5 procent och 26 procent av de tillfrågade. Elever utan egen allergi och föräldrar representerar flest svar på enkäten. Personal i skolan med egen allergi och övriga representerar de lägsta procentsatserna av de grupper som besvarat enkäten. Omkring 50 procent av de som besvarat enkäten har ingen egen allergi mot jordnötter och nötter, medan cirka 40 procent har egen allergi och 10 procent tillhör övriga. Då nötfritt påverkar både personer med och utan allergi mot jordnötter och nötter på skolan har undersökningen representation från båda dessa grupper, vilket blir en styrka för resultatet kring hur nötfritt i skolan uppfattas (Q5).

Då nötfritt i nuläget inte kan vara någon lag eller någon tvingande regel så bör nötfritt uppfattas som en rekommendation på de skolor som har nötfritt. Därför har frågorna i Q5 ställts utifrån en rekommendation om nötfritt och inte kring något totalt förbud. När frågor som denna diskuteras för olika offentliga miljöer (här skolan) så görs detta genom att vädja till samtliga grupper som rör sig på skolan att undvika att äta, hantera eller ta med sig nötter till skolan. Samma förfarande används av flyget, med avsikten att minska risken för personer med allvarlig allergi mot jordnötter och nötter att få en allergisk reaktion på grund av att det de inte tål finns i miljön där de behöver vistas dagligen. Det finns flera viktiga aspekter som underbygger denna rekommendation, bland annat FN-konventionen om tillgänglighet i samhället för personer med funktionsnedsättningar. Allergisjukdom räknas som funktionsnedsättning. En annan aspekt är den rena säkerhetsaspekten, som också liknar resonemanget vid flygresor, där beslutet om nötfritt vill minska risken för personer med denna funktionsnedsättning att antingen behöva gå med ett regelbundet lidande i form av olika allergisymtom eller att riskera att avlida av en allvarlig anafylaktisk reaktion.

Huruvida det är få eller många som kan avlida av en allvarlig allergireaktion från jordnötter och nötter har här en mindre betydelse då det har skett att elever på skolor i Sverige har fått allvarliga livshotande allergireaktioner. Livsmedelverket har tolkat dessa allvarliga incidenser som så att de i sina råd för landets skolor rekommenderar fritt från jordnötter, nötter, mandel och sesam. De har kommit fram till att detta är tillräckligt allvarligt för att avråda från att använda dessa livsmedel i landets skolor. Astma- och Allergiförbundet och Unga Allergiker resonerar på samma sätt i sina rekommendationer på området. Det är en sorts försiktighetsprincip som används.

I enkätundersökningen finns många fritextsvar som blir en värdefull kunskap i det fortsatta arbetet på området. Dessa svar säger mer ingående vilka erfarenheter de

medverkande har och vilka uppfattningar de har på området. Några av dessa fritextsvar har presenterats i denna rapport.

Totalt sett kan följande huvudsakliga slutsatser dras från undersökningen (Q1-Q6)

- En bra representation från de sex olika grupperna på skolan, med en bra spridning i åldrar samt över landet (Q1-Q3).
- Majoriteten av representerade skolor har i nuläget en rekommendation om nötfritt.
- Omkring hälften av alla som besvarat enkäten vill ha en rekommendation om nötfritt på skolan, samt tycker att det borde vara en del av skolans likabehandlingsplan.
- Över hälften av alla som har besvarat enkäten tycker att en rekommendation om nötfritt är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv.
- Endast ett fåtal personer av de som besvarat enkäten tycker inte att en rekommendation om nötfritt behövs.

Från svaren från de enskilda grupperna på frågan om vad de anser om att ha fritt från jordnötter och nötter på skolan kan följande slutsatser dras

- En majoritet av eleverna, både med och utan allergi mot jordnötter och nötter, vill ha en rekommendation om nötfritt samt tycker att det är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv.
- Endast ett fåtal personer i båda grupper av elever tycker inte att en rekommendation om nötfritt behövs.
- En majoritet av föräldrar, med eller utan barn med allergi mot jordnötter eller nötter, tycker att en rekommendation om nötfritt är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv.
- Det är endast ett fåtal personer i båda föräldragrupper som inte tycker att en rekommendation om nötfritt i skolan behövs.
- Både för personal med egen allergi mot jordnötter eller nötter och utan allergi så vill flest personer ha en rekommendation om nötfritt och tycker att det bör vara en del av skolans likabehandlingsplan.
- I båda personalgrupper tycker minst hälften av de som svarat att en rekommendation om nötfritt är bra och viktigt ur ett trygghetsperspektiv.

Vi tycker oss också kunna säga att de skillnader som finns mellan grupperna är små och att det därför är mest intressant att presentera svaren från alla grupper tillsammans för att få en samlad bild av vad de berörda ute på landets skolor tycker om en rekommendation om nötfritt. Bland små skillnader som finns mellan grupperna kan följande nämnas. En större andel av personal med egen allergi, föräldrar till elever med allergi och elever med allergi tycker att en rekommendation om nötfritt borde vara en del av skolans likabehandlingsplan jämfört med grupperna utan allergi. Detta skulle kunna bero på att de inte upplever konsekvenserna av det sociala utanförskapet som denna allergi kan innebära. Det finns också en tendens till att elever utan allergi i större utsträckning än elever med allergi svarat att en rekommendation är begränsande eller att en rekommendation inte behövs. Detta är

ju förståeligt då de inte är lika drabbade som elever med allergi. En majoritet av de svarande i alla grupper tycker dock att det är viktigt med en rekommendation om nötfritt ur ett trygghetsperspektiv. Det är få svarande som anser att en rekommendation är begränsande eller att en rekommendation inte behövs.

Möjliga felkällor

Möjliga felkällor/skevheter i undersökningen kan vara följande. Enkäten har endast delats i befintliga kanaler hos Unga Allergiker och Astma- och Allergiförbundet som finns mot skolor, föräldrar och elever. Trots detta har enkäten fått drygt 700 svar. Fördelen med att använda Unga Allergiker och Astma- och Allergiförbundets befintliga kanaler är att många med allergi mot jordnötter eller nötter har kunnat fångas upp. Då vi även ville fånga upp åsikter från personer utan egen allergi mot jordnötter eller nötter är det positivt att även en stor del av de som svarat har tillhört denna kategori.

I rapporten om enkätundersökningen har vi rapporterat resultaten i stora drag, ingen statistik har körts. De skillnader vi lyfter fram är därför endast stora skillnader där det uppenbart skiljer sig åt. Vi har inte uttryckt något som en skillnad som inte tydligt skiljer sig, till exempel när skillnaden är mindre än 5 procent. Den sjunde gruppen "annat" blir därför ingen större felkälla, då de är så små och svaren från denna grupp inte skiljer sig stort ifrån övriga gruppers svar.

För att tydliggöra svaren på fråga Q5 (*Vad anser du om att ha fritt från nötter och jordnötter på er skola?*) från varje enskild grupp har vi ändå valt att presentera detta separat. Även här ser vi inga skillnader i fördelningen av svaren, men kan se att det finns en liten skillnad mellan vad personer med eller utan allergi mot jordnötter och nötter har svarat, vilket har beskrivits i resultatdelen.

Någonting som kan ha påverkat enkätresultatet är hur vi valt att formulera ett av svarsalternativen, "*Jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan*" på fråga Q5. I fritextsvaren framkommer att många anser att en "rekommendation" inte är tillräckligt tvingande, de vill istället ha ett förbud/lag, vilket kan ha påverkat om de valt detta svarsalternativ eller inte. Då många redan uppger att de har en rekommendation i dagsläget kan även det ha påverkat svarsfrekvensen på detta alternativ, om du redan har en rekommendation är det inte säkert att du kryssar i alternativet "jag vill ha en rekommendation om nötfritt i skolan". Det sammanvägda resultatet visar en positiv inställning till nötfritt i skolan hos alla svarsgrupper och det är möjligt att denna trend skulle vara ännu tydligare om detta svarsalternativ förtydligats.

Vid en kommande liknade enkätundersökning skulle vi vilja få svar från fler personer samt sprida enkäten i fler kanaler. Vi skulle även vilja göra samma undersökning för förskolor.

Mer information:

1. Policy för jordnötter och nötter, Astma- och Allergiförbundet 2016
2. Bra måltider i skolan, Livsmedelsverkets 2018
3. Vägledning om jordnötter och nötter för skolan, Elevhälsportalen 2018
4. Vägledning om jordnötter och nötter i skolan, Specialpedagogiska Skolmyndigheten 2018